

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoP/29/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6917200615
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2017:6917200615.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivicy Hanuskovej a sudcov Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci starostlivosti o maloletého C. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom u starých rodičov, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota, dieťa rodičov : matky - M.. W. W., rod. K., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom P. 8, P. A., prechodne bytom K. č. XX, právne zastúpená JUDr. Pavlom Balogom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Železničná 6/1, Rimavská Sobota a otca - L. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom Z. XXXX/XX, P. A., o návrhu navrhovateľov - starých rodičov a) Q. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom P. 8, P. A., b) T.. U. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom P. 8, P. A., obaja starí rodičia právne zastúpení JUDr. Henrietou Čabanovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom M. Rázusa 35, Lučenec, o nariadenie neodkladného opatrenia vo veci osobnej starostlivosti o maloletého C., o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 7P/4/2017-63 zo dňa 25. 01. 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 7P/4/2017-74 zo dňa 07. 02. 2017, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým maloletého C. R., nar. XX. XX. XXXX, dočasne zveril do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľov - starých rodičov Q. K. a T.. U. K., a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej o zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti oboch starých rodičov.

2. Obom rodičom, tak otcovi, ako aj matke maloletého, uložil povinnosť prispievať na dieťa výživným, ktoré sú povinní zasielať vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred do rúk navrhovateľov - starých rodičov.

3. V odôvodnení napadnutého uznesenia okresný súd uviedol, že z návrhu navrhovateľov - starých rodičov maloletého, mal za osvedčené, že starostlivosť maloletého v súčasnej dobe zabezpečujú práve navrhovatelia, okrem iného aj z dôvodu, že matka maloletého bola v čase podania tohto návrhu hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení nemocnice v Rimavskej Sobote a otec sa so synom nestretáva. Navrhovatelia poukázali na to, že maloletý má s nimi od malička vytvorené veľmi úzke citové väzby, pretože pomáhali pri jeho výchove od jeho narodenia a maloletý je na nich naviazaný. Zdôraznili, že zdravie a život maloletého bol vážne ohrozený, pretože maloletý sa ocitol niekoľko dní ponechaný svojmu osudu a dňa 31. 12. 2016 bol nájdený príslušníkmi policajného zboru na schodoch v bytovom dome na P. X/XX v L. a následne im bol odovzdaný do opatery. I v prípade prepustenia matky z hospitalizácie podľa nich hrozí, že by sa matka mohla opätovne spolu s maloletým vrátiť do prenajatého bytu v L. a opätovne by tak ohrozila život, zdravie, ale i ďalší psychický vývoj maloletého.

4. Okresný súd na základe tohto návrhu aplikujúc ust. §-u 367 ods. 1, 2, 3 zákona č. 161/2015 Z. z., Civilného mimosporového poriadku, (ďalej v texte „CMP“) mal za to, že v predmetnej veci je potrebné dočasne upraviť pomery vo vzťahu k maloletému. Pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení zoberal do

úvahy tú skutočnosť, že od 31. 12. 2016, kedy bola matka maloletého hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení Všeobecnej nemocnice Svet zdravia, a. s. v Rimavskej Sobote, zabezpečujú starostlivosť o maloletého práve starí rodičia, ku ktorým má maloletý od narodenia vytvorený pekný citový vzťah, pretože na jeho výchove sa podieľali aj v minulosti. Zobral do úvahy aj to, že matka dieťaťa, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do výchovy, zanedbala starostlivosť oň, v dôsledku čoho ohrozila zdravie a život maloletého a vzhľadom na jej psychiatrické ochorenie existuje predpoklad, že starostlivosť o dieťa opätovne nezvládne. Za týchto okolností považoval za nevyhnutné dočasne upraviť pomery maloletého a poskytnúť mu túto ochranu až do právoplatného rozhodnutia o návrhu starých rodičov na zverenie maloletého do ich náhradnej osobnej starostlivosti, pričom neodkladné opatrenie je opatrením dočasným, ktoré nijako neprejudikuje končené riešenie výchovy a výživy dieťaťa. S poukazom na ust. §-u 366 CMP súd zároveň nariadil rodičom platiť výživné v nevyhnutnej miere, pričom tu existuje nárok na výživné, ktorého právny dôvod vyplýva zo zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine.

5. Na zastupovanie maloletého v konaní ustanovil ako kolízneho opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Rimavskej Sobote.

6. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa §-u 52 CMP.

7. Opravným uznesením č. k. 7P/4/2017-74 zo dňa 07. 02. 2017, okresný súd v zmysle §-u 224 CSP opravil chybu v písaní, konkrétne chybu v dátume narodenia navrhovateľky Q. K..

8. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletého, ktorá sa s rozhodnutím okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia nestotožnila a celý problém vidí v tom, že jej rodičia nechcú rešpektovať to, aby sa osamostatnila, a aby sa odsťahovala z ich domácnosti, a to aj s maloletým C.. Poukázala na to, že dňa 31. 12. 2016 jej prišlo zle, a vtedy bol syn nájdený na schodoch v mieste, kde v tej dobe bývala na prechodnom pobyte, teda v L.. Trestné oznámenie na zanedbanie starostlivosti o maloletého syna, ktoré podali jej rodičia, bolo odmietnuté z dôvodu, že z jej strany nedošlo k zanedbaniu starostlivosti o syna. Uznela, že aj v súčasnej dobe bola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení nemocnice v Rimavskej Sobote, necíti sa byť však chorá, bola tam držaná proti svojej vôli. Dokáže sa zodpovedne postarať o syna. Má za to, že nie sú splnené podmienky na vydanie neodkladného opatrenia a navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil.

9. Starí rodičia maloletého v písomnom vyjadrení k odvolaniu matky uviedli, že matka sa zo spoločnej domácnosti, v ktorej bývala so starými rodičmi maloletého, neodťahovala, ale odsťahovala sa zo svojho zariadeného rodinného domu na P. ulici č. 8, do jednoizbového bytu v L.. Urobila tak zo dňa na deň, pričom si z domu zobrala len minimum vecí a v tomto byte bývala spolu so svojim druhom, tohto času manželom a maloletým dieťaťom a aj s ďalšou dospelou cudzou osobou. So svojim druhom spávala v uvedenom byte na matracoch na zemi. Práve z dôvodu, že mali vedomosť o tom, že matka maloletého neužíva medikáciu predpísanú psychiatrom a vedeli, že sa začala kontaktovať s osobami z neziskovej organizácie Alohai, ktorými bola manipulovaná, tak začali mať dôvodnú obavu o život a zdravie svojho vnuka, ako aj jej. Dňa 31. 12. 2016 boli privolaní políciou z dôvodu, že maloletý sa ocitol bez starostlivosti a bol ponechaný svojmu osudu. Podľa slov príslušníkov policajného zboru matka maloletého dieťaťa už tri dni nejedla lieky a nevidela syna, nevie, čo je s ním. Právne na základe toho majú naďalej obavy o život a zdravie maloletého s tým, že maloletého, ktorého prevzali dňa 31. 12. 2016, bol vychudnutý, značne vyhľadovaný a so závažným zdravotným problémom (prolapsom recta). Maloleté dieťa pravdepodobne nejedlo niekoľko dní a jeho celkový zdravotný stav sa odo dňa, keď s ním matka v júni 2016 odsťahovala, výrazne zhoršil. Oni ako starí rodičia sú si vedomí, že matka nie je vzhľadom k psychiatrickému ochoreniu, ktorým trpí, schopná zabezpečiť starostlivosť o maloletého samostatne bez toho, aby nad ňou a maloletým vykonávali dohľad. S týmto vedomím robia všetko preto, aby sa ich dcére, ako aj vnukovi nič nestalo. V dôsledku uvedeného konania matky maloletého, ktorá ohrozila nielen svoj život, ale predovšetkým život a zdravie maloletého C., (ktorý trpí detským autizmom a nevie sa o seba postarať), navrhli, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne.

10. Dňom 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej v texte len „CMP“), ako aj zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte len „CSP“).

11. Podľa §-u 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa §-u 367 ods. 1 CMP neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého pri sebe, maloletého odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

13. Podľa §-u 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

14. Podľa §-u 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

15. Podľa §-u 329 ods. 2 CSP pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

16. Zo zákonnej úpravy neodkladného opatrenia vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého (§ 367 CMP) vyplýva, že súd pri rozhodovaní o ňom nezisťuje všetky skutočnosti, ktoré by musel zisťovať v prípade konečného rozhodnutia vo veci samej a obmedzí sa len na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodiť nutnosť dočasnej úpravy pomerov, pričom vždy je potrebné posúdiť, či touto dočasnou úpravou pomerov nedochádza k zásahu do základných práv jednotlivých účastníkov nad nevyhnutnú mieru, a či dočasná úprava pomerov sleduje legitímny cieľ. V prípade ak sa predbežné opatrenie týka dočasnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, čo je i v tomto prípade, je potrebné starostlivo zvážiť, či dočasná ochrana subjektívneho práva rodiča, nie je v rozpore so subjektívnym záujmom maloletého dieťaťa, ktorý musí byť pri rozhodovaní dominantný.

17. V prejednávanej veci je nesporné, že nezhody medzi matkou maloletého a starými rodičmi, teda rodičmi matky maloletého pretrvávajú už dlhšiu dobu. Starí rodičia maloletého podali návrh na zverenie dieťaťa do ich spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti a súčasne podali i návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, nakoľko od 31. 12. 2016 bola matka dieťaťa hospitalizovaná a dieťa sa ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti. Od 31. 12. 2016 tak starostlivosť o dieťa zabezpečujú starí rodičia, pričom pri starostlivosti o maloletého pomáhali matke už od jeho narodenia, nakoľko matka maloletého je od roku 2003 psychiatricky liečená pre bipolárnu afektívnu poruchu - mániodepresívna psychóza. I maloleté dieťa trpí ochorením, a to preváživna vývinová porucha - detský autizmus, v dôsledku čoho navštevuje Špeciálnu základnú školu v L..

18. Z vyššie uvedeného zisteného skutkového stavu je dosiaľ zrejmé, že v čase, kedy došlo k nariadeniu neodkladného opatrenia, matka osobne nezabezpečovala starostlivosť o maloletého z dôvodu jej hospitalizácie, dieťa bolo napriek jeho zdravotnému stavu bez akejkoľvek starostlivosti, preto bolo nevyhnutné nariadiť neodkladné opatrenie a zabezpečiť starostlivosť o dieťa. Po prepustení z nemocnice (dňa 28. 02. 2017) žije matka spolu so svojim manželom na (súdu) neznámom mieste, ak z jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 18. 04. 2017 (č.l. 115) uvádza adresu na doručovanie : K. č. XX , adresu trvalého pobytu uvádza : P. 8, P. A. a pred hospitalizáciou bývala v jednoizbovom byte v L.. Je teda otáznou, kde by sa matka spolu s maloletým po prepustení zdržiavala, resp. by išlo o prostredie, ktoré je pre maloletého neznáme. Aj s ohľadom na uvedené, je nariadenie neodkladného opatrenia dôvodné i po prepustení matky z nemocnice, pretože naďalej je možné pochybovať aj o tom, či výchovu maloletého po prepustení z nemocnice zvládne s prihliadnutím aj na jej zdravotný stav. Nemožno neprihliadať na závažný zdravotný stav maloletého, ak súčasne pretrváva, čo len minimálne, obava o jeho zdravie do budúcnosti, či matka je po prepustení z nemocnice v takom zdravotnom stave, aby starostlivosť o dieťa zvládla na požadovanej úrovni. Aj z lekárskej prepúšťacej správy matky maloletého v čase hospitalizácie od 10. 04. - 11. 05. 2012 vyplýva, že v prípade matky ide o pacientku, ktorá bola opakovane hospitalizovaná pre bipolárnu afektívnu poruchu pri neistom užívaní medikácie vo Všeobecnej nemocnici Rimavská Sobota, psychiatrické oddelenie. Naďalej by mala však byť v ambulantnej psychiatrickej starostlivosti. I keď matka maloletého poukazuje na to, že už tohto času po ukončení hospitalizácie je spôsobilá zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloletého, z obsahu spisu vyplývajú pochybnosti, ktoré môžu byť až predmetom posúdenia okresným súdom v konaní vo veci samej.

19. Odvolací súd poukazuje i na správu zo psychologického a špeciálneho pedagogického vyšetrenia ešte z roku 2012 (č. l. 28), podľa ktorého ide u maloletého o dieťa s autizmom, kde pri zmene celkového prostredia (osoby, osvetlenie, hluk, nábytok a iné), môže nastať nešpecifická reakcia dieťaťa - zvýšený psychomotorický nepokoj, ktorý sa manifestuje častým nutkaním na močenie, zadržovanie stolice - v dôsledku čoho mu bola odporúčaná nemennosť a stálosť prostredia, dodržiavanie zásad štruktúry a vizualizácie a využívanie behaviorálnej modifikácie pri nácviku želaných foriem správania, ako aj špecifická špeciálnopedagogickej intervencia pre deti s autizmom. Navyše z obsahu spisu vyplýva podozrenie, že dieťa, pokiaľ bolo v opatere matky, mohlo byť sexuálne zneužívané. Zo správy M.. O. B., chirurga zo Všeobecnej nemocnice Rimavská Sobota vyplýva, že u maloletého je indikovaná operačná liečba, nakoľko sa môže jednať aj o zneužívanie dieťaťa a spontánne vyhojenie zrejme neprichádza do úvahy. V zmysle správy zo dňa 10. 01. 2017, a to M.. C. Y. (ambulancia odborného lekára, pedopsychiatrická ambulancia) vyplýva, že celkový stav maloletého aktuálne výrazne zhoršený po zmene podmienok v jeho prostredí (ako autista neznáša zmeny, vyvoláva to u neho krik a plač, výraznú instabilitu a zvýšenú iritabilitu, poruchy zaspávania aj pri bolestiach pri prolapse recta).

20. Odvolací súd uznáva, že zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota zo dňa 14. 11. 2016 vyplynulo, že kolízny opatrovník Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec nezistil žiadne závažné nedostatky súvisiace so zabezpečením sústavnej starostlivosti o výchovu, zdravie a vývin maloletého C.. Od uvedenej doby však nastala zmena pomerov spočívajúca predovšetkým v zhoršení zdravotného stavu matky v dôsledku čoho bola hospitalizovaná.

21. Okresný súd dôvodne zdôraznil, že za týchto okolností je nevyhnutné dočasne upraviť pomery maloletého, poskytnúť mu ochranu, a to až do právoplatného rozhodnutia o návrhu vo veci samej. Nie je tohto času osvedčené, že matka poskytuje záruku riadnej starostlivosti o dieťa. Nariadenie neodkladného opatrenia je aj v záujme stabilizácie zdravotného, ako i duševného stavu maloletého dieťaťa. Na starostlivosť starých rodičov je maloletý zvyknutý.

22. Okresný súd, ako aj odvolací súd starostlivo zvážil, že ochrana subjektívneho práva matky zabezpečovať osobne starostlivosť o maloletého nie je v rozpore so subjektívnym záujmom maloletého, ktorý bol pri rozhodovaní dominantný. Odvolanie matky maloletého nespochybnilo vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Záujem maloletého by mali sledovať tak matka, ako i starí rodičia tak, aby sa naplnilo akékoľvek usporiadanie ich narušených vzťahov v rodine, uvedomujúc si, že maloletý trpí závažným zdravotným postihnutím a zároveň si matka musí byť vedomá i svojich zdravotných problémov. Tak matka, ako i starí rodičia nesú zodpovednosť za výchovu a vývoj maloletého. Odvolací súd uznáva, že matka maloletého má v jeho živote prioritnú úlohu a úlohu nezastupiteľnú, avšak tomu musí zodpovedať aj jej prístup vo vzťahu k dieťaťu.

23. V aktuálnom štádiu konania odvolaciu súdu neprináleží posudzovať, do akej miery môžu byť navrhovatelia, teda starí rodičia maloletého v konaní vo veci samej úspešní alebo nie, avšak za stavu ku dňu vydania neodkladného opatrenia navrhovatelia, teda starí rodičia maloletých detí osvedčili skutočnosť, na základe ktorých bolo nevyhnutné nariadiť neodkladné opatrenie, na základe ktorého bola dočasne zabezpečená starostlivosť o maloleté dieťa náhradnou osobnou starostlivosťou starých rodičov, a zároveň bola rodičom uložená povinnosť naďalej prispievať na výživu dieťaťa. Uvedené opatrenie trvá len do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Bude úlohou matky maloletého, aby v konaní vo veci samej preukázala, že je ona sama osobne spôsobilá a schopná zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloletého, pretože aj v konaní vo veci samej bude prioritný záujem maloletého tak, aby mal vytvorené podmienky pre nerušený všestranný rozvoj a výchovu.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolanie matky nie je dôvodné a odvolací súd napadnuté uznesenia ako vecne správne potvrdil.

25. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).